

Expunere de motive

Adoptarea noului Cod de procedură civilă (Legea nr.134/2010), intrat în vigoare la 15 februarie 2013, republicat la 10 aprilie 2015, a fost considerată justificat un succes, un progres legislativ care a permis completarea și modernizarea legislației în materie ori rafinarea acesteia sub numeroase și importante aspecte. Nu mai puțin, au fost remarcate erori sau omisiuni de reglementare. Astfel:

1. La art.548 alin(2) C.pr.civ., se dispune ca în cazul în care convenția arbitrală se referă la un litigiu legat de transferul dreptului de proprietate și/sau la constituirea altui drept real asupra unui bun imobil convenția trebuie încheiată în formă autentică notarială, sub sancțiunea nulității absolute. Textul legal este surprinzător și nu demonstrează decât ignorarea de către autorii lui a reglementărilor tradiționale în materie din legislația română, dar și din legislația țărilor europene democratice. Pentru că, precizăm dintru început, un astfel de text nu a existat în Codul de procedură română anterior sau într-o altă lege, până la adoptarea noului Cod de procedură civilă și, aspect deosebit de important, lipsa unei astfel de dispoziții nu a creat niciun fel de dificultăți în practica arbitrală privind nașterea, transferul și stingerea drepturilor reale imobiliare. Altfel spus, nu s-a resimțit sub nicio formă lipsa unei asemenea reglementări restrictive și nici doctrina juridică nu a semnalat că ar fi fost necesară. Iar dacă ne uităm în legislația țărilor europene democratice sau a Statelor Unite ale Americii constatăm că nu există o astfel de dispoziție legală restrictivă în legislația acestor țări – în care arbitrajul civil / comercial are o mare dezvoltare -, practica arbitrală sau doctrina nu i-a semnalat necesitatea, iar convențiile internaționale (New York 1958, Geneva 1961 sau Reglementările UNCITRAL) nu conțin nicio reglementare specifică pentru convențiile arbitrale privind dreptul de proprietate sau alt drept real. Suntem originali unde nu este nevoie, creăm complicații inutile unor anumite tipuri de arbitraj (rare) și unde nu sunt necesare și, de asemenea, nedumeriri în mintea partenerilor noștri comerciali, care pentru un astfel de text legal vor refuza să accepte competența unui arbitraj, fie instituționalizat, fie ad-hoc, în România. Textul are un singur „merit”, urmărit desigur de autorul lui: creează o sursă suplimentară de onorarii pentru avocați și, mai ales pentru notarii publici.

2. La art.603 alin (3) C.pr.civ. se dispune – rezum în cele ce urmează – că în cazul în care hotărârea arbitrală se referă la transferul dreptului de proprietate și/sau la constituirea altui drept real imobiliar, hotărârea arbitrală se va prezenta instanței judecătorești ori notarului public pentru a obține o hotărâre judecătorească sau, după caz, un act autentic notarial. După verificarea de către instanța judecătorească ori de către notarul public a respectării condițiilor și după îndeplinirea procedurilor impuse de lege și plata impozitului se va face înscrierea în Cartea Funciară și se va realiza transferul dreptului de proprietate și/sau constituirea altui drept real asupra imobilului în cauză. Dacă hotărârea arbitrală se execută silit, verificările de mai sus se vor efectua în cadrul procesului de încuviințare a executării. Un text lung, „original” și ciudat pentru orice jurist european sau din America de Nord, care nu-i va înțelege nici originalitatea, nici rostul. Amintesc că un astfel de text nu a existat în vechiul Cod de procedură civilă (în vigoare până la 14 februarie 2013), nu i s-a simțit nevoia și nu l-a cerut nici practica arbitrală sau judiciară și nici doctrina juridică românească. Un

astfel de text nu există în legislația niciunei țări europene democratice sau nord-americană ori în reglementările propuse de UNCITRAL și nu este cerut de nimeni. Dimpotrivă, comercianții, avocații de drept comercial și doctrina de drept comercial din țările democratice s-au luptat intens și mulți ani până au obținut ca o hotărâre arbitrală străină – inclusiv cele care privesc dreptul de proprietate sau alt drept real – să nu mai fie rejuducată a doua oară în țara în care se realizează executarea silită. Așa s-a ajuns la Convenția privind executarea sentințelor arbitrale străine, New York, 1958, convenție la care România este parte din 1961 (Decretul nr.186/1961) și care pentru executarea silită a unei hotărâri arbitrale prevăd doar o procedură de verificare de regularitate (art.4 și 5 din Convenție) și nimic mai mult.

Dacă până pe la războiul doi mondial, pentru hotărâri arbitrale străine legiuitorii naționali, neîncrezători în arbitrii străini, s-au gândit la necesitatea rejudicării în fond a acestora (de aceea a fost necesară adoptarea Convenției de la New York, 1958) pentru a se ajunge la o hotărâre arbitrală națională, nici legiuitorul român de până în 2013 și nici legiuitorii străini, europeni sau nord americani, nu s-au gândit că o hotărâre arbitrală națională definitivă mai trebuie „revăzută” și „confirmată” de un judecător sau dată pe mâna notarului public. De altfel, nu trebuie uitat, că o hotărâre arbitrală poate fi verificată din punct de vedere al ordinii publice (în toate sistemele de drept reglementările privind dreptul de proprietate imobiliară și celelalte drepturi reale au caracter imperativ și fac parte din ordinea publică de drept atât intern cât și internațional) prin exercitarea acțiunii în anulare, în temeiul art.608 C.pr.civ., și poate fi desființată dacă este încălcată ordinea publică (art.608 lit.h). Mai mult, orice drept real trebuie înscris în Cartea funciară în temeiul unor reglementări ce nu sunt cuprinse în Codul de procedură civilă, aferent lui se plătesc impozitele prevăzute de Codul fiscal, iar dacă este implicat executorul judecătoresc și acesta este obligat să obțină încuviințarea executării, astfel supunându-se instanțelor judecătorești verificarea condițiilor de executare.

Ce mai are de făcut în plus instanța de judecată, avocatul sau notarul public? Nimic (în afară de încasarea unor onorarii de către avocat sau notarul public). Pe de altă parte, cum am mai arătat, pe o atare cale arbitrajul comercial român devine antipatic și necompetitiv (spre deosebire de ce fac legiuitorii din alte țări, care își extind competența și simplifică procedura, atât pentru partenerii comerciali din străinătate, cât și pentru comercianții naționali). Nicăieri în lume o hotărâre arbitrală națională, care a fost supusă de regulă și controlului judecătoresc pe calea acțiunii în anulare, nu mai este verificată încă o dată de o instanță judecătorească sau de un notar public național!!! Prea multă „originalitate” și birocrăție costisitoare pentru partea din litigiu în arbitrajul românesc. Trebuie eliminată!

3 și 4. La art.550 alin 1 și 551 alin(1) C.pr.civ. (clauza compromisorie și compromisul) găsim sancțiunea nulității pentru nerespectarea unor condiții ale respectivelor clauze (numele arbitrilor, modalitatea lor de numire și, respectiv obiectul litigiului și numele arbitrilor sau modul lor de numire). De reținut că dacă pentru compromis, în vechea reglementare din Cod exista aceeași sancțiune, pentru clauza compromisorie nu exista. Interesant este că dacă noi am extins sancțiunea și la clauza compromisorie, în reglementările moderne din alte țări această sancțiune a fost eliminată din legislații. Propunem și noi să eliminăm această sancțiune nu numai pentru a ne alinia unor tendințe de reglementare contemporane, ci mai ales, pentru că ea nu se justifică pe fond. Părțile contractante din convenția arbitrală, prin acordul lor, pot și ulterior încheierii convenției arbitrale – până la

acceptarea completului de arbitraj și a competenței Tribunalului arbitral – să completeze ori să modifice componența Tribunalului arbitral sau a modului lui de alegere, convenit inițial, astfel că nu se justifică pronunțarea acestei nulități. Mai mult, dacă părțile sunt de acord să supună litigiul unui arbitraj comercial instituționalizat regulile de procedură ale respectivei instanțe de arbitraj rezolvă problema desemnării arbitrilor. Cât privește arătarea obiectului litigiului (pentru compromis), este mai mult o ipoteză de școală, pentru că practica arbitrală arată că nici o parte nu pornește un litigiu arbitral fără a arăta care este obiectul acestui litigiu (iar dacă totuși, prin absurd ar face-o, este la îndemâna Tribunalului arbitral și pe cheltuiala reclamantului, de a constata că convenția părților este inoperantă și să decidă în consecință).

5. La art.541 alin(2) C.pr.civ. se dispune că regulile de procedură arbitrală stabilite de părți sau de Tribunalul arbitral pot deroga de la dreptul comun, cu condiția ca respectivele reguli să nu fie contrare ordinii publice și dispozițiilor imperative ale legii. Prin amendamentele formulate de noi se propune eliminarea din text a trimiterii la „dispozițiile imperative ale legii”, precum și completarea textului din Cod cu un nou aliniat, (3), cuprinzând condițiile pe care trebuie să le îndeplinească „încălcarea ordinii publice” pentru a produce efecte, adică să fie concretă și efectivă.

Pentru propunerea de eliminare a referirii la dispozițiile imperative ale legii se are în vedere, pe de o parte, că libertatea contractuală în domeniul arbitrajului este largă și că singurul obstacol real consacrat de practica legislativă și comercială din țările europene democratice este ordinea publică de drept internațional privat; pe de altă parte, noțiunea de ordine publică de drept internațional privat înglobează cele mai importante norme cu caracter imperativ din legislația civilă și comercială. De altfel, nici convențiile internaționale în domeniul arbitrajului (la care România este parte) nu operează cu „norme imperative”, ci doar cu „ordinea publică” (care, așa cum arătam, conține cele mai importante norme legale cu caracter imperativ). A se vedea, de ex., art.5 pct.2 lit.b din Convenția de la New York din 1958, care cere ca pentru executarea sentinței arbitrale străine, aceasta să nu fie contrară „ordinii publice” din țara de executare (nu normelor cu caracter imperativ). A se vedea și reglementarea franceză în materie, care operează numai cu noțiunea de „ordine publică internațională” (art.1488 alin(1), art.1492 pct.5, art.1514, art.1520 C.pr.civ.).

Totodată, s-a propus completarea textului cu un aliniat nou, prin care să se caracterizeze cum trebuie să fie încălcarea ordinii publice, în sensul în care ea rezultă din practica arbitrală internațională.

Prin cele două modificări de mai sus, ne aliniem la practica arbitrală și legislativă în materie din țările europene democratice.

6. La art.544 alin(2) C.pr.civ. se impune cerința ca la organizarea arbitrajului de către părți să se țină seama și de „bunele moravuri” și de „dispozițiile imperative ale legii”.

În ce privește dispozițiile imperative ale legii, este o chestiune pe care am discutat-o la pct. 3, 4 și 5 de mai sus și nu o repetăm. Reamintim doar că prin trimiterea la ordinea publică – în care sunt incluse cele mai importante dispoziții legale cu caracter imperativ – problema limitelor în care părțile pot rezolva, în temeiul principiului libertății contractuale, problematica organizării arbitrajului comercial dorit de ele își găsește rezolvarea necesară și adecvată obiectivului părților. Așa se întâmplă și în celelalte țări europene democratice. Nu mai este necesar, deci, să ne referim la normele legale cu caracter imperativ.

Cât privește bunele moravuri, noțiune utilizată în dreptul civil și dreptul comercial substanțial pentru a limita, uneori, comportamentul părților, este o noțiune care nu-și găsește în general aplicație în dreptul procesual, și cu atât mai puțin în dreptul arbitrajului civil și comercial. Nici în legislația procesuală a altor țări nu se găsesc referiri la bunele moravuri. De aceea propunem să o eliminăm din dispozițiile legale menționate, pentru a nu crea confuzii și nedumeriri, aliniindu-ne astfel reglementărilor europene în materie.

7. La art.556 alin(3) C.pr.civ., se propune completarea textului legal pentru rezolvarea unei situații întâlnite uneori în practică – aceea în care mai mulți reclamanți sau mai multe părți nu au interese comune (căci dacă interesele sunt comune, fie reclamanții, fie părțile numesc câte un singur arbitru, așa cum dispune actualul text legal). Dacă reclamanții și/sau părțile nu au interese comune, în practică s-au dat rezolvări diferite, în sensul că fie s-a aplicat textul existent, fie, după lungi discuții contradictorii s-a permis să se numească mai mulți arbitri (câte unul pentru fiecare interes divergent). Această ultimă soluție câștigă teren în practică. Este soluția cu care propunem să se completeze actualul text legal pentru a se asigura tuturor intereselor în discuție (fie ale reclamanților, fie ale părților) deplină egalitate procesuală, respectându-se astfel un principiu de bază al procesului arbitral (cum dispune, de altfel și art.8 C.pr.civ.).

8. La art.575 alin(2) C.pr.civ., se dispune că unele principii ale procesului civil „sunt aplicabile în mod corespunzător și în procedura arbitrală”, ceea ce este corect, pentru că ele își găsesc firească aplicație și în procesul arbitral. Mai mult, legiuitorul român a arătat și că în anumite cazuri, cum ar fi la art.583 sau la art.588 C.pr.civ. sunt necesare derogări sau nuanțări de la unele principii, dispunând în consecință. Nu mai puțin, legiuitorul nu a adoptat nici o dispoziție de principiu, orientativă, privind aplicarea respectivelor principii procesului arbitral, ceea ce creează dificultăți uneori în aplicarea lor concretă. De aceea, se propune completarea textului actual din lege cu precizarea: „în măsura în care sunt compatibile cu natura specifică a arbitrajului și cu exigențele activității comerciale”. Este o completare care permite orientarea principială cu privire la aplicarea principiilor procesuale arătate de Codul de procedură civilă la art.575 alin(2) pentru a fi adaptate corespunzător specificului și nevoilor procesului arbitral. În acest fel, de ex. sancțiunile procesuale prevăzute la art.12 alin(2) C.pr.civ. nu se vor aplica în cadrul procesului arbitral întrucât arbitrii nu au imperium (așa cum au judecătorii).

9. La art.579 alin(3) c.pr.civ., care reglementează declinarea competenței de către Tribunalul arbitral care nu este competent să soluționeze litigiul, constatând că există o omisiune normativă (de reglementare), se propune completarea textului de lege – pentru ipoteza în care nu se poate pronunța declinarea competenței, întrucât nu există o instanță judecătorească competentă sau un tribunal arbitral instituționalizat a cărui competență să o fi convenit părțile în litigiu, ori pentru ipoteza în care competent ar fi un tribunal arbitral ad-hoc, ce ar urma să fie organizat de părțile în litigiu – cu soluția tradițională a încetării procedurii arbitrale. Este soluția reglementată în legislațiile europene în situația în care nu se poate pronunța declinarea competenței.

10. La art.583 C.pr.civ., care reglementează ipoteza în care părțile cer judecarea litigiului arbitral în lipsă, propunem să se completeze reglementarea cu o ipoteză întâlnită în practică, cea în care însăși tribunalul arbitral apreciază că nu este necesară o dezbatere orală cu prezența părților și decide, cu consultarea părților, ca litigiul să fie soluționat numai pe

baza notelor depuse de părți (și, evident, a probelor de la dosar), stabilind în acest scop un termen de cel puțin 15 zile. Acest text ar deveni alin(2) al art. 583. Ne-am alinia, și prin acest amendament, la practica legislativă internațională în materie.

11. La art.606 C.pr.civ., care poartă titlul de „Efectele hotărârii arbitrale”, textul din Cod nu arată care sunt efectele hotărârii arbitrale – cum arăta art.363 alin(3) din Codul de procedură abrogat – ci doar că hotărârea este definitivă și obligatorie. Ceea ce ne spune doar cum este hotărârea, nu ce efecte produce. Se propune, de aceea, completarea textului actual cu vechiul text al reglementării: „și are efectele unei hotărâri judecătorești definitive”. Este o dispoziție legală care a existat în vechea reglementare, timp de cca 150 ani, a întrunit aprobarea doctrinei juridice și nu a creat nicio dificultate în aplicarea ei în practică. Dimpotrivă, și-a demonstrat utilitatea și nu a fost pusă niciodată în discuție de teoreticienii sau practicienii dreptului. Este o eroare că nu s-a reluat în noul Cod. De altfel, este o dispoziție legală pe care o întâlnim în legislațiile naționale din țările democratice și prin adoptarea ei ne aliniem (revenim) la practica legislativă internațională în materie.

12 La art.608 alin(1) C.pr.civ. sunt reglementate temeiurile (motivele) pentru care o parte nemulțumită de hotărârea arbitrală poate cere casarea acesteia pe calea acțiunii în anulare. Pe lângă faptul că prin Codul nostru de procedură civilă se reglementează 9 (nouă) motive de anulare a hotărârii arbitrale (în țările europene democratice sau în cele nord americane sunt doar 4 – 5 motive, de natură procedurală și unul singur, privind nesocotirea ordinii publice, de fond), se introduce un motiv de anulare întemeiat – pe lângă nesocotirea ordinii publice – pe nesocotirea bunelor moravuri și a dispozițiilor imperative ale legii. Este un motiv pe care nu-l regăsim în reglementările din țările democratice. Mai mult, așa cum am arătat la pct. 3, 4 și 5 de mai sus (și nu le mai reluăm, trimitem doar la ele), dacă respectarea ordinii publice este o cerință firească, referirea la normele legale imperative este excesivă, cele mai importante făcând oricum parte din ordinea publică, iar convențiile internaționale în materie de arbitraj trimitând numai la ordinea publică. În același sens sunt și legislațiile naționale, așa cum am arătat mai sus – pct.5 – referitor acțiunea în anulare.

Cât privește „bunele moravuri”, ele nu-și găsesc nici un loc în reglementările legislative privind arbitrajul comercial, cu atât mai puțin ca motiv de anulare a hotărârii arbitrale.

De aceea, s-a propus eliminarea din text a referirilor la aceste două noțiuni. S-ar evita în acest mod o rejudecare inutilă a hotărârilor arbitrale (neîntâlnită în alte țări) și o instabilitate a acestor hotărâri (de asemenea neîntâlnită în practica arbitrală din alte țări) și ne-am alinia la practica legislativă internațională. Pe de altă parte, propunem completarea textului legal cu caracteristicile arătate pentru ordinea publică (concretă și efectivă), caracteristici cerute și de practica legislativă și arbitrală din țările democratice.

13. La art.617 C.pr.civ., prin care se reglementează alegerea arbitrajului instituționalizat, se propune completarea reglementării cu un aliniat nou (3), prin care să se adopte soluția legislativă și din practica arbitrală internațională ca, atunci când convenția arbitrală are o opțiune clară pentru arbitraj, dar nu indică o instanță permanentă de arbitraj competentă, litigiul să fie soluționat de un arbitraj ad-hoc, organizat de părți sau la cererea părților, conform dispozițiilor Cărții a IV-a din Codul de procedură civilă. Se evită în acest fel vechea soluție a respingerii acțiunii (practicată, alternativ cu încetarea procesului arbitral, cu 40 – 50 ani în urmă) și ne raliem practicii internaționale în materie.

14. La art.618 alin(1) C.pr.civ., care reglementează posibilitatea întocmirii de către instituții permanente de arbitraj a unor liste facultative de arbitri, se propune eliminarea referirii din textul legal la lista de supraarbitri, nu numai pentru că supraarbitrii sunt o varietate de arbitri și nu au de ce să fie înscrși într-o listă distinctă, ci mai ales pentru că aceasta este o problemă care privește în primul rând pe cei doi arbitri desemnați de părți, conform art.569 C.pr.civ. și numai în cazul în care aceștia nu se înțeleg intervine instanța de judecată conform art.561 C.pr.civ., iar în cazul arbitrajului instituționalizat, președintele acestei instanțe, conform art.618 alin(2) C.pr.civ. Ne aliniem în acest mod practiciile internaționale, care – în puține cazuri în care adoptă liste - întocmesc numai liste de arbitri (nu și de supraarbitri).

15. La art.619 C.pr.civ., care reglementează problematica Regulilor de procedură la arbitrajul instituționalizat, se propune reformularea atât a alin(2) prima frază cât și a celei de a doua fraze, precum și completarea alin(5).

15.1 Alin(2) al art.619 C.pr.civ. dispune, pe de o parte, că desemnarea de către părți a unui arbitraj instituționalizat pentru a le soluționa eventualul litigiu înseamnă și opțiunea „automată” pentru regulile de procedură ale acelei instanțe. Acestea sunt dispoziții corecte, pentru care se propune doar înlocuirea termenului „automat” cu cel de „implicit”, care ni se pare mai adecvat pentru exprimarea soluției adoptate de legiuitor (ținând seama și de faptul că justiția nu este niciodată automată, ci exprimă rodul unui raționament și al unei opțiuni). Pe de altă parte, textul de lege adaugă, în fraza a doua, că orice derogare de la dispoziția legală arătată este lovită de nulitate, în afară de cazul în care, ținând seama de condițiile speței și de conținutul regulilor de procedură alese de părți ca aplicabile, conducerea arbitrajului (textul de lege nu ne spune ce înseamnă „conducerea”: președintele instanței de arbitraj sau colegiul de conducere?) decide că pot fi aplicate regulile alese de părți, stabilind și dacă este vorba de o aplicare efectivă sau prin analogie. Aceasta a doua parte a textului de lege este amendabilă deoarece:

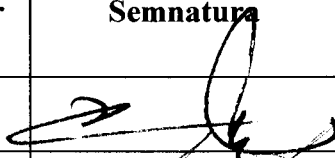
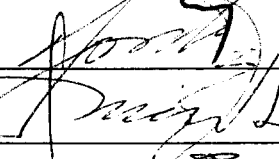
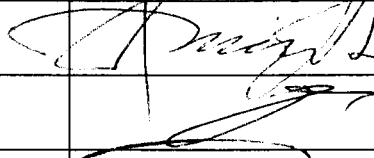
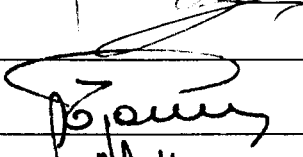
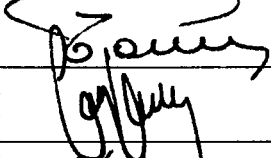

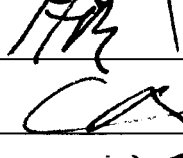

- În arbitraj, ca jurisdicție privată, principiul libertății contractuale este de largă aplicație, părțile putând stabili ele însele reguli de procedură pe care Tribunalul arbitral trebuie să le urmeze, principiu care își găsește aplicație inclusiv în cazul arbitrajului instituționalizat. Această libertate de alegere rezultă de altfel și din dispozițiile art.544 alin(2) C.pr.civ. și își găsește aplicație la orice instanță permanentă de arbitraj din țările europene sau nord-americane (Paris, Berlin, Londra, Geneva, New York etc.), fiind o caracteristică a arbitrajului național sau internațional, permanent sau ad-hoc, pe care o subliniază și doctrina din orice țară (prezentând-o ca o caracteristică a arbitrajului, spre deosebire de rigiditatea instanțelor judecătorești, care nu aplică decât regulile de procedură naționale (lex fori);

- dar ingerința obligatorie a unui organ administrativ (conducerea instanței de arbitraj), care să-i permită Tribunalului arbitral să aplice alte reguli de procedură, face ca într-o chestiune eminate de aplicare a legii, să intervină un organ administrativ din afara tribunalului arbitral, care poate să-i dicteze judecătorului – pentru că un arbitru este un judecător – ce să facă, în condițiile în care, de principiu Tribunalul arbitral tranșează astfel de dispute (a se vedea și art.544 alin(2) C.pr.civ.), ca organ de jurisdicție. De aceea, în măsura în care se ridică problema aplicării acestor reguli de procedură sau amendarea regulilor proprii ale instanței permanente de arbitraj sesizate, după constituirea Tribunalului arbitral în conformitate cu propriile reguli de procedură, acesta va decide, ținând seama atât de modul

de organizare și funcționare a respectivului arbitraj internațional, cât și de specificul litigiului arbitral asupra aplicării regulilor de procedură propuse de părți, stabilind totodată dacă urmează a se face o aplicare strictă sau prin analogie a respectivelor reguli. În acest sens urmează a fi reformulată fraza a doua din alin (2) al art.619 C.pr.civ.

15.2 Alin(5) a art.619 C.pr.civ. dispune că la instanțele permanente de arbitraj, dosarul se păstrează la aceste instanțe (spre deosebire de arbitrajele ad-hoc, a căror dosare se trimit la tribunale, conf. art.607 C.pr.civ.).

Soluția prevăzută de alin(5) al art.619 este tradițională, concordantă cu ce se practică și în alte țări democratice. Textul va trebui completat însă, pentru că și alte atribuții care la arbitrajului ad-hoc sunt de competența instanței judecătorești cum ar fi soluționarea cererilor de recuzare, luarea de măsuri asiguratorii, să fie executate de instanța permanentă de arbitraj, conform cu regulile sale de procedură. Este soluția tradițională a dreptului românesc (a se vedea art.353¹ Cod procedură civilă vechi) și care se regăsește la instanțele permanente de arbitraj din țările democratice și la care trebuie să ne aliniem și noi. În acest sens s-a propus completarea alin(5) al art.619 C.pr.civ.

Nr. Crt.	Nume / Prenume	Grup Parlamentar	Semnatura
1.	Senator Ioan Chelaru	PSD	
2	Senator Ovidiu Domșa	PSD	
3	sen. Ierșan Nicolae	PSD	
4	sen. Colătean Titus	PSD	
5	Sen. Blaziu Pavel	PSD	
6	SEN FEDEROVICI BOINA-ELENA	PSD	
7	SEN. MENEATU NECUZA	PSD	
8	SEN. BRAGA LEONARDO	PSD	
9	Sen. Rustoiu Dumitrescu	PSD	

TABEL CU AMENDAMENTE

- PENTRU MODIFICAREA CODULUI DE PROCEDURĂ CIVILĂ

NR. CRT.	TEXT COD	AMENDAMENT	MOTIVARE
1.	<p>Art.541. Noțiune. Alin(2). În administrarea acestei jurisdicții, părțile litigante și Tribunalul arbitral competent pot stabili reguli de procedură derogatorii de la dreptul comun, cu condiția ca regulile respective să nu fie contrare ordinii publice și dispozițiilor imperative ale legii.</p>	<p>Art.541. Noțiune. Alin(2). În administrarea acestei jurisdicții, părțile litigante și Tribunalul arbitral competent pot conveni reguli de procedură derogatorii de la dreptul comun, cu condiția ca regulile respective să nu fie contrare ordinii publice (<u>se elimină</u> „și dispozițiilor imperative ale legii”).</p> <p>(3) Pentru ca o regulă de procedură să fie considerată ca încălcând ordinea publică, încălcarea trebuie să fie concretă și efectivă.</p>	<p>Se propune <u>eliminarea finalului alin.2</u> („și dispozițiilor imperative ale legii”) și <u>adăugarea unui nou aliniat (3)</u>: În domeniul arbitrajului comercial, libertatea contractuală este largă, singurul obstacol legal real, consacrat de practica legislativă și comercială din țările europene democratice dar și de convenții internaționale în materie (a se vedea Convenția de la New York, 1958, art.5 pct.2 lit.b) fiind dat de ordinea publică de drept internațional privat. De altfel, noțiunea de ordine publică înglobează importante norme cu caracter imperativ. De aceea s-a propus, pe de o parte, eliminarea trimiterii la normele imperative (de la alin.2) și, pe de altă parte, s-a recurs la cele câteva criterii impuse în practica arbitrală internațională pentru conturarea conceptului de ordine publică. În acest mod, ne aliniem și la practica legislativă și a instanțelor arbitrale europene.</p>

2.	<p>Art.544. Organizarea arbitrajului de către părți. Alin(2). Sub rezerva respectării ordinii publice și a bunelor moravuri, precum și a dispozițiilor imperative ale legii, părțile pot stabili prin convenția arbitrală sau prin act scris încheiat ulterior, cel mai târziu odată cu constituirea Tribunalului arbitral, fie direct, fie prin referire la o anumită reglementare având ca obiect arbitrajul, normele privind constituirea Tribunalului arbitral, numirea, revocarea și înlocuirea arbitrilor, termenul și locul arbitrajului, normele de procedură pe care Tribunalul arbitral trebuie să le urmeze în judecarea litigiului, inclusiv eventuale proceduri prealabile de soluționarea a litigiului, repartizarea între părți a cheltuielilor arbitrale și, în general, orice alte norme privind buna desfășurare a arbitrajului.</p>	<p>Art.544. Organizarea arbitrajului de către părți. Alin(2). Sub rezerva respectării ordinii publice (se elimină „și a bunelor moravuri, precum și a dispozițiilor imperative ale legii,”) părțile pot stabili prin convenția arbitrală sau prin act scris încheiat ulterior, cel mai târziu odată cu constituirea Tribunalului arbitral, fie direct, fie prin referire la o anumită reglementare având ca obiect arbitrajul, normele privind constituirea Tribunalului arbitral, numirea, revocarea și înlocuirea arbitrilor, termenul și locul arbitrajului, normele de procedură pe care Tribunalul arbitral trebuie să le urmeze în judecarea litigiului, inclusiv procedura unei eventuale concilieri prealabile, repartizarea între părți a cheltuielilor arbitrale și, în general, alte norme privind buna desfășurare a arbitrajului.</p>	<p>Se propune modificarea alin.2 în sensul eliminării textului privind bunele moravuri și a dispozițiilor imperative ale legii. Referirea la bunele moravuri este specifică dreptului material (nu procedural) și este inutilă și nepotrivită la aspectele procedurii arbitrale avute în vedere de text. În legătură cu aspectele respective, dacă există norme imperative, dreptul părților de a deroga de la ele este natural, în lumina naturii arbitrajului, în măsura în care ordinea publică nu este afectată. De altfel, cum am mai arătat, din ordinea publică fac parte numeroase norme imperative din cele mai importante (principiile procedurii etc.). Modificarea permite alinierea legislației românești la practica internațională în materie.</p>
3.	<p>Art.548. Forma scrisă. Alin(2) În cazul în care convenția arbitrală se referă la un litigiu legat de transferul dreptului de proprietate și/sau constituirea altui drept real asupra unui bun imobil, convenția trebuie încheiată în formă autentică notarială, sub sancțiunea nulității absolute.</p>	<p>Art.548. Forma scrisă. Alin(2) Se abrogă</p>	<p>Reglementarea este „originală”, excesivă și inutilă. Un astfel de text nu a existat în vechiul Cod de procedură civilă (a se vedea art.343) și lipsa lui nu a creat dificultăți în practică, iar doctrina nu le-a cerut. Un astfel de text nu se regăsește nici în legislația altor țări europene (Franța, Italia, Germania etc.) sau din America de Nord, iar practica arbitrală din aceste țări sau doctrina – ca și din România – nu i-au relevat necesitatea. Regulile UNCITRAL privind arbitrajul</p>

			<p>comercial nu recomandă forma scrisă autenticată notarial pentru transferul dreptului de proprietate și/sau constituirea unui alt drept real asupra unui imobil. Este, deci o „inovație”/”originalitate” a dreptului românesc, fără nicio justificare de fond, care asigură doar noi onorarii pentru avocați și notarii publici. Să nu se uite că cei care încheie astfel de convenții arbitrale sunt profesioniști experimentați, asistați de avocați și nu există teama că vor face greșeli sau că nu știu ce fac. În condițiile în care arbitrajul comercial este în expansiune – ceea ce profită și instanțele judecătorești, care sunt degrevate de litigii -, extinzându-se, de exemplu și la succesiuni sau la litigii de muncă, legiuitorul român ridică obstacole arbitrajului comercial (care este o alternativă la instanțele statale, dominată de principiul libertății contractuale și de lipsă de formalism), obstacole care nu profită comercianților și relațiilor comerciale sau civile, interne și internaționale, ci doar avocaților și notarilor. De aceea trebuie eliminat textul din Cod, aliniindu-ne în acest mod practici legislative și arbitrale internaționale, fiind în același timp consecvenți cu vechea reglementare românească de cca 150 ani</p>
--	--	--	--

			care s-a bucurat de succes.
4.	Art.550. Clauza compromisorie. Alin(1). Prin clauza compromisorie părțile convin ca litigiile ce se vor naște din contractul în care este stipulată sau în legătură cu acesta să fie soluționate pe calea arbitrajului, arătându-se, sub sancțiunea nulității numele arbitrilor sau modalitatea de numire a lor. În cazul arbitrajului instituționalizat este suficientă referirea la regulile de procedură ale instituției care organizează arbitrajul.	Art.550. Clauza compromisorie. Alin(1). Prin clauza compromisorie părțile convin ca litigiile ce se vor naște din contractul în care este stipulată sau în legătură cu acesta să fie soluționate pe calea arbitrajului, arătându-se (se elimină „sub sancțiunea nulității”) numele arbitrilor sau modalitatea de numire a lor. În cazul arbitrajului instituționalizat este suficientă referirea la instituția sau la regulile de procedură ale instituției care organizează arbitrajul.	Se propune modificarea alin.1 în sensul <u>eliminării textului privind sancțiunea nulității</u> , sancțiune care nu se justifică, fiind suficient ca voința părților de a supune arbitrajului soluționarea litigiilor lor să fie neechivocă. De altfel, nici reglementarea anterioară nu cunoștea această nulitate, fapt ce nu a creat dificultăți în practică, și nici reglementările din țările europene nu o cunosc. Nu mai puțin, părțile pot conveni și după încheierea contractului asupra modului de numire a arbitrilor sau acesta poate fi prevăzut de legea aplicabilă procedurii. Referirea la o instituție arbitrală permanentă echivalează, în practica arbitrală română și în cea internațională, cu acceptarea regulilor de procedură ale acesteia. Se presupune că alegând un arbitraj instituționalizat anume părțile au optat și pentru regulile de procedură ale acestuia.
5.	Art.551. Compromisul. Alin(1). Prin compromis părțile convin ca un litigiu intervenit între ele să fie soluționat pe calea arbitrajului, arătându-se, sub sancțiunea nulității, obiectul litigiului și numele arbitrilor sau modalitatea de numire a lor.	Art.551. Compromisul. Alin(1). Prin compromis părțile convin ca un litigiu intervenit între ele să fie soluționat pe calea arbitrajului, arătându-se (se elimină „sub sancțiunea nulității”) obiectul litigiului și numele arbitrilor sau modalitatea de numire a lor.	Se propune modificarea alin.1 <u>în sensul eliminării sancțiunii nulității</u> . Această sancțiune nu se justifică, fiind suficientă voința neechivocă a părților de a supune arbitrajului soluționarea litigiilor lor. Obiectul litigiului arbitral poate rezulta din orice alte împrejurări corelate cu dispozițiile compromisului. Părțile pot

			conveni și ulterior încheierea compromisului asupra modului de numire a arbitrilor sau acesta poate fi prevăzut de legea aplicabilă procedurii. Amendamentul urmărește alinierea la practica internațională în materie.
6.	Art.556. Numirea arbitrilor. Alin(3). Dacă există mai mulți reclamanți sau mai mulți pârâți, părțile care au interese comune vor numi un singur arbitru.	Art.556. Numirea arbitrilor. Alin(3). Dacă există mai mulți reclamanți sau mai mulți pârâți, părțile care au interese comune vor numi un singur arbitru. Dacă acești reclamanți sau, după caz, pârâți nu au interese comune, fiecare parte își va numi un arbitru.	Se completează alin(3), pentru că dacă în lipsa unor interese comune, fiecare parte – reclamanți sau pârâți – nu și-ar desemna arbitrul, s-ar nesocoti unul din principiile după care este organizat arbitrajul (instituționalizat sau ad-hoc), iar părțile în litigiu nu s-ar afla în poziție de egalitate procesuală.
7.	Art.575. Dispoziții generale. Alin(2). Cu toate acestea, principiile fundamentale ale procesului civil prevăzute la art. 5 alin. (2), art. 8-10, art. 12-16, art. 19-21, art. 22 alin. (1), (2), (4), (5) și (6) sunt aplicabile în mod corespunzător și în procedura arbitrală.	Art.575. Dispoziții generale. Alin(2). Cu toate acestea, principiile fundamentale ale procesului civil prevăzute la art. 5 alin. (2), art. 8-10, art. 12-16, art. 19-21, art. 22 alin. (1), (2), (4), (5) și (6) sunt aplicabile în mod corespunzător și în procedura arbitrală, (și se adaugă) în măsura în care sunt compatibile cu natura specifică a arbitrajului și cu exigențele activității comerciale.	Atâta timp cât arbitrajul este o jurisdicție alternativă, având rațiuni și caracteristici specifice, principiile fundamentale ale procesului civil trebuie aplicate ținându-se seama de spiritul acestui specific și, după caz, potrivit exigențelor comerțului (în condițiile în care în majoritatea cazurilor se recurge la arbitraj pentru soluționarea litigiilor comerciale).
8.	Art.579. Verificarea competenței. Alin(3). Dacă Tribunalul arbitral hotărăște că nu este competent să soluționeze litigiul cu care a fost sesizat, își declină competența printr-o hotărâre, împotriva căreia nu se poate formula acțiunea în anulare, prevăzută la art. 608.	Art.579. Verificarea competenței. Alin(3). Dacă Tribunalul arbitral apreciază că nu este competent să soluționeze litigiul cu care a fost sesizat, încetează procedura arbitrală sau își declină competența printr-o hotărâre, împotriva căreia nu se poate formula	Hotărârea Tribunalului arbitral trebuie să fie de încetare a procedurii arbitrale; numai dacă competența soluționării litigiului aparține unei instanțe judecătorești sau unui arbitraj instituționalizat determinate își declină

		acțiunea în anulare, prevăzută la art. 608.	competența. Amendamentul urmărește alinierea la practica internă și internațională în materie.
9.	Art.583. Solicitarea judecării în lipsă. Oricare dintre părți poate cere în scris ca soluționarea litigiului să se facă în lipsa sa, pe baza probelor aflate la dosar. Dispozițiile art. 580 rămân aplicabile.	Art.583. Solicitarea judecării în lipsă. (1) Oricare dintre părți poate cere în scris ca soluționarea litigiului să se facă în lipsa sa, pe baza probelor aflate la dosar. Dispozițiile art. 580 rămân aplicabile. (2) Dacă Tribunalul arbitral apreciază că dezbaterile orale a cauzei în prezența părților nu este necesară, el poate decide, după consultarea acestora, ca soluționarea litigiului să aibă loc numai pe baza notelor scrise depuse de ele, stabilind în acest scop un termen de cel puțin 15 zile.	Art.583 devine alin.1 și se completează cu alin.2 (text nou). Amendamentul vizează aplicarea principiului celerității procesului arbitral. Amendamentul asigură alinierea la practica internațională în materie.
10.	Art.603. Hotărârea arbitrală. Alin(1). Hotărârea arbitrală se redactează în scris și trebuie să cuprindă: g) semnăturile tuturor arbitrilor, sub rezerva art. 583 alin. (3), și, dacă este cazul, semnătura asistentului arbitral.	Art.603. Hotărârea arbitrală. (1) Hotărârea arbitrală se redactează în scris și trebuie să cuprindă: g) semnăturile tuturor arbitrilor, sub rezerva art. 602 alin. (3), și, dacă este cazul, semnătura asistentului arbitral. (și se adaugă) În cazul în care un arbitru refuză să semneze hotărârea, aceasta este validă cu semnăturile celorlalți doi arbitri.	g) Amendamentul asigură alinierea la practica internațională în materie, menită să evite atitudinile obstructioniste ale unor arbitri.
11.	Art. 603. alin. (3) În cazul în care hotărârea arbitrală se referă la un litigiu legat de	(3) Se abrogă	(3) Este o dispoziție legală „originală”, prin care se diminuează fără vreun

	<p>transferul dreptului de proprietate și/sau de constituirea altui drept real asupra unui bun imobil, hotărârea arbitrală se va prezenta instanței judecătorești ori notarului public pentru a obține o hotărâre judecătorească sau, după caz, un act autentic notarial. După verificarea de către instanța judecătorească ori de către notarul public a respectării condițiilor și după îndeplinirea procedurilor impuse de lege și achitarea de către părți a impozitului privind transferul dreptului de proprietate, se va proceda la înregistrarea în cartea funciară și se va realiza transferul de proprietate și/sau constituirea altui drept real asupra bunului imobil în cauză. Dacă hotărârea arbitrală se execută silit, verificările prevăzute în prezentul alineat vor fi efectuate de către instanță, în cadrul procedurii de încuviințare a executării silite.</p>		<p>motiv de fond eficiența arbitrajului convenit de părți, urmând ca după pronunțarea sentinței arbitrale <u>definitive</u> să se pronunțe o a <u>doua hotărâre</u> (judecătorească de această dată) sau să se adopte un act autentic notarial. Este o rezolvare – cea din Cod – contrară reglementării anterioare din Codul de procedură civilă (art.363 alin.(3)) și <u>care nu se întâlnește</u> în vreo țară europeană democrată sau din America de Nord. Nici regulile de procedură arbitrală recomandate de UNCITRAL nu conțin o astfel de soluție. Suntem originali (!) fără să avem nevoie. Practica arbitrală românească bazată pe vechiul Cod (care nu conținea soluția actuală) nu a produs niciun inconvenient părților și nu a fost în niciun fel criticată de doctrină. Nu se cunoaște o astfel de practică (ca cea din Cod) nici pe plan internațional (ea nu ar folosi, de altfel, decât celor care ar încasa noi onorarii pentru chestiuni soluționate de arbitraj, adică notarilor și avocaților). De altfel, dacă ar fi vreo eroare în hotărârea arbitrală, aceasta ar putea fi corectată și pe calea acțiunii în anulare pe motiv că s-a încălcat ordinea publică (fără a se mai recurge la o altă instanță judecătorească sau la notar).</p>
12.	<p>Art.606. Efectele hotărârii arbitrale. Hotărârea arbitrală comunicată părților este</p>	<p>Art.606. Efectele hotărârii arbitrale. „Hotărârea arbitrală comunicată părților este</p>	<p>Textul din Cod, deși este intitulat „Efectele hotărârii arbitrale” nu arată</p>

	definitivă și obligatorie.	definitivă și obligatorie (la care se adaugă) și are efectele unei hotărâri judecătorești definitive”.	care sunt acele efecte, așa cum arăta vechea reglementare (art.363 alin(3) C.pr.civ. vechi). Este necesară această completare, pentru a elimina orice dubiu și pentru a ne alinia la practica legislativă internațională în materie, adoptând o rezolvare tradițională și care și-a câștigat confirmarea timp de cca 150 ani.
13.	<p>Art.608. Acțiunea în anulare. Alin(1) Hotărârea arbitrală poate fi desființată numai prin acțiune în anulare pentru unul dintre următoarele motive:</p> <p>h) hotărârea arbitrală încalcă ordinea publică, bunele moravuri ori dispoziții imperative ale legii;</p>	<p>Art.608. Acțiunea în anulare. (1) Hotărârea arbitrală poate fi desființată numai prin acțiune în anulare pentru unul dintre următoarele motive:</p> <p>h) hotărârea arbitrală încalcă ordinea publică sau bunele moravuri (se elimină „ori dispoziții imperative ale legii”). Încălcarea ordinii publice trebuie să fie concretă și efectivă.</p>	Se modifică alin.1 litera h în sensul eliminării „ori dispoziții imperative ale legii” și se completează cu textul bolduit. Amendamentul asigură alinierea la practica internațională în materie, care lasă instanței competente cu judecarea acțiunii în anulare posibilitatea de a desființa hotărârea arbitrală numai pentru rațiuni de procedură, iar în ceea ce privește fondul, numai pentru motive de ordine publică definite de o manieră restrictivă. Admiterea acțiunii în anulare pe motivul încălcării normelor imperative ale legii ar însemna practic rejudecarea litigiului, ceea ce ar contraveni regulii potrivit căreia hotărârea arbitrală este definitivă iar litigiul nu poate fi rejudecat în fond, precum și naturii acțiunii în anulare, care este o cale extraordinară de atac.
14.	Art.617. Alegerea arbitrajului instituționalizat	Se adaugă un nou aliniat: (3) În cazul în care prin convenția	Alin(3) propus constituie o soluție de „avarie” pentru cazul în care opțiunea

		arbitrală nu este identificată sau nu este identificabilă instanța de arbitraj instituționalizat competentă, litigiul va fi soluționat printr-un arbitraj ad-hoc organizat conform prezentei Cărți.	părților pentru arbitraj este fermă, dar nu au ales un arbitraj instituțional identificabil. Ne raliem în acest fel practicii internaționale de peste 20 ani.
15.	Art.618. Arbitri. Alin(1). Arbitrajul instituționalizat poate întocmi liste facultative cu persoane care pot fi arbitri sau supraarbitri. Aceste liste nu au caracter obligatoriu.	Art.618. Arbitri. Alin(1). Arbitrajul instituționalizat poate întocmi liste facultative cu persoane ce pot fi arbitri. Aceste liste nu au caracter obligatoriu.	Se propune eliminarea sintagmei „sau supraarbitri” întrucât, pe de o parte, supraarbitri nu sunt decât o varietate de arbitri, iar, pe de altă parte, pentru că problema supraarbitrilor este de competența celorlalți arbitri și dacă este cazul a instanței de judecată de a o rezolva, conf.art.561 C.pr.civ., iar la un arbitraj instituționalizat, în caz de neînțelegere între arbitri, o rezolvă Președintele instanței de arbitraj, conform art.618 alin.2 C.pr.civ.
16.	Art.619. Regulile arbitrale. Alin(2) Prin desemnarea unui anumit arbitraj instituționalizat ca fiind competent în soluționarea unui anumit litigiu sau tip de litigii, părțile optează automat pentru aplicarea regulilor sale de procedură. Orice derogare de la această prevedere este nulă, afară numai dacă, ținând seama de condițiile speței și de conținutul regulilor de procedură indicate de părți ca fiind aplicabile, conducerea arbitrajului instituționalizat competent decide că pot fi aplicate și regulile alese de părți, stabilind dacă aplicarea acestora din urmă este efectivă sau prin analogie.	(2) Prin desemnarea unui anumit arbitraj instituționalizat ca fiind competent în soluționarea unui anumit litigiu sau tip de litigii, părțile optează implicit pentru aplicarea regulilor sale de procedură, în afară de cazul în care au convenit o altă soluție. Dacă părțile în litigiu au propus aplicarea regulilor de procedură ale unui alt arbitraj instituționalizat sau amendarea regulilor proprii ale arbitrajului sesizat, Tribunalul arbitral – constituit în conformitate cu propriile reguli de procedură – urmează să stabilească, ținând seama atât de modul de organizare și	(2) În prima frază a alin(2) se propune înlocuirea termenului „automat” cu termenul „implicit”, ca fiind mai adecvat unei judecăți arbitrale. Soluția din fraza a doua a textului de lege atrage implicarea unei structuri administrative în soluționarea chestiunilor privind regulile de procedură aplicabile, adică permite ingerința administrativului într-o activitate de natură strict juridică, de competența exclusivă a Tribunalului arbitral; pe de altă parte, are ca efect aplicarea numai (sau aproape numai) a regulilor de procedură ale respectivului arbitraj instituționalizat, soluție care

	<p>Alin(5). În cazul arbitrajului organizat de o instituție permanentă, dosarul se păstrează la acea instituție.</p>	<p>funcționare a respectivului arbitraj instituționalizat, cât și de specificul litigiului cu care a fost sesizat, asupra aplicării regulilor de procedură propuse de părți, stabilind totodată dacă urmează a se face o aplicare strictă a acestor reguli sau acestea se vor aplica prin analogie.</p> <p>(5) În cazul arbitrajului organizat de o instituție permanentă, atribuțiile care revin instanței judecătorești în temeiul dispozițiilor din prezenta Carte, se exercită de acea instituție conform regulamentului său, afară de cazul în care regulamentul prevede altceva. Dosarul se păstrează la acea instituție de soluționarea litigiului.</p>	<p>este contrară principiului libertății de voință a părților și a caracterului contractual a tot ce se petrece până la sesizarea Tribunalului arbitral, așa după cum rezultă și din dispozițiile art.576(1) C.pr.civ., contrazicând una din caracteristicile de bază ale instituției arbitrajului. Prin noua formulare a alin(2) fraza a doua elimină inconvenientele arătate și se permite Tribunalului arbitral să decidă asupra aplicării normelor propuse de părți, ținând seama atât de modul de organizare și funcționare al arbitrajului instituționalizat sesizat cât și de specificul litigiului, care face utilă recurgerea la unele reguli de procedură mai adecvate. Totodată, Tribunalul arbitral va decide dacă va aplica <u>stricto sensu</u> sau prin analogie regulile propuse de părți.</p> <p>(5) Soluția este conformă cu tradiția noastră în materie (a se vedea art.353¹ C.pr.civ. vechi) și care a funcționat fără dificultăți. E o soluție conformă, de altfel, cu practica internațională și ne aliniem la ea.</p>
--	---	---	---